

Дорож І. А.
Ковальчук А. Ф.

Виховання у студентів
педагогічних університетів
світоглядної культури
засобами художньо-трудової
діяльності

УДК 785 (075.8)
ББК 74.263+74.58
Д69

Рецензенти:

Лабунець В. М., доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Муковіз О. П., доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Смирнова І. М., доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з науково-педагогічної роботи Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія".

*Рекомендовано до друку вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 3 від 28 травня 2020 р.)*

Дорож І. А., Ковальчук А. Ф.

Д69 Виховання у студентів педагогічних університетів світоглядної культури засобами художньо-трудової діяльності : монографія. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2020. – 244 с.

ISBN 978-617-620-317-9

У монографії проаналізовано поняття "світоглядна культура студента педагогічного університету". З'ясовано рівень реалізації виховного потенціалу художньо-трудової діяльності у сучасному педагогічному ЗВО. Визначені педагогічні умови виховання світоглядної культури майбутніх учителів її засобами. Підтверджено актуальність вивчення проблеми вихованості світоглядної культури у студентської молоді, що здобувають педагогічний фах і визначено критерії та показники її сформованості.

Монографію адресовано науковцям, викладачам і студентам педагогічних спеціальностей ЗВО.

УДК 785 (075.8)
ББК 74.263+74.58

© Дорож І. А., Ковальчук А. Ф., 2020

ISBN 978-617-620-317-9

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ПРОБЛЕМА ВИХОВАННЯ СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ У ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ОСВІТНЬОЇ РОБОТИ	5
1.1. Світоглядна культура особистості в контексті дефінітивних підходів	9
1.2. Особливості виховання світоглядної культури студентів педагогічних університетів	9
1.3. Художньо-трудова діяльність як засіб виховання світоглядної культури студентів педагогічних університетів	21
Висновки до розділу 1	35
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ВИХОВАННЯ СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	51
2.1. Зміст і форми художньо-трудової діяльності як основа забезпечення фонду світоглядних знань студентів педагогічних ЗВО	54
2.2. Аксиологічний підхід до формування мотивів трудової діяльності студентської молоді за законами краси	67
2.3. Рефлексивно-творчі механізми формування активної гуманістичної професійної позиції майбутніх педагогів	81
Висновки до розділу 2	93

РОЗДІЛ 3	
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ДІЄВОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ	
УМОВ ВИХОВАННЯ СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ	
У ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	96
3.1. Дослідження стану вихованості світоглядної культури	
сучасних майбутніх вчителів	96
3.2. Аналіз результатів формувального етапу експерименту	
з виховання у студентів педагогічних університетів	
світоглядної культури засобами художньо-трудової	
діяльності	121
Висновки до розділу 3	132
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	135
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	139
ДОДАТКИ	157

ВСТУП

В контексті сучасних політико-економічних реалій для сучасного педагогічного закладу вищої освіти одним з першочергових завдань має стати світоглядне виховання майбутніх фахівців. Спрямованість світогляду, його орієнтація на майбутню професійну діяльність, його глибина та стійкість забезпечать якість професійного й особистісного зростання молоді.

Сучасна економічна криза, капіталізація українського суспільства, нестабільна політична ситуація негативно позначаються на ментальності молоді. Пріоритетними для значної її частини є матеріальні цінності, егоїстичні потреби, авторитарні методи взаємодії з іншими, що зумовлює прагнення до матеріального добробуту, придбаного будь-якими засобами, до нігілізації гуманістичних цінностей, до пріоритетності власних меркантильних бажань над потребами соціуму.

Враховуючи необхідність демократичного підходу до формування особистісного світогляду в контексті сучасних векторів спрямування суспільства до світоглядного плюралізму, освіта шукає оптимальні, етично прийнятні шляхи виховного впливу на світоглядне становлення студентської молоді. Особливо важливим є світоглядне виховання студентів педагогічних університетів. Адже ціннісна основа діяльності майбутнього вчителя, його переконання і погляди повинні носити виключно гуманістичний характер. Крім того, очевидно стає необхідність патріотичного та полікультурного наповнення світогляду майбутніх учителів, відчуття ними соціальної відповідальності за формування поглядів та особистісних позицій нових поколінь.

Діяльність студентської молоді нині наповнюється дедалі глибшим творчим змістом. У вчителя з'явилася можливість проявити себе як самостійного творця навчально-виховного процесу, активно реалізувати свій духовний та світоглядний потенціал. Нові завдання, поставлені перед закладами вищої освіти, вимагають перегляду змісту педагогічної освіти, що є смисловим ядром професійної компетентності майбутнього вчителя.

Проблема світоглядного виховання молоді завжди перебувала в центрі уваги мислителів ще з етапу зародження наукового знання. Аристотель, Платон, Конфуцій, Піфагор, Сократ виховували своїх учнів, розкриваючи перед ними закони взаємодії в природі та суспільстві, формували етичні принципи особистісного самоствердження. Серйозної розробки проблема набула під впливом ідей таких дослідників, як М. Вебер, Л. Віготський, Е. Дюркгейм, Е. Еріксон, Д. Леонтьєв, К. Мангейм, Т. Нарсонс, П. Сорокін, З. Фрейд та ін.